

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A nők pályaválasztása.

A középiskolák évről-évre csak úgy ontják az iskolavégzett ifjakat s nem egy szegény tájékozatlan szülő a tanév végén kínos tusát állva ki, hogy melyik pályára is adja gyermekét.

Amint az élet mutatja ez a kép a jövőben mindinkább bővülni fog, mert a nehéz megélhetési viszonyok a nők egy részét is a kenyérkereseti pályákra szorítják, kik előtt az utakat elzárni nem lehet, mert a szülő, gyámol nélküli nő jobban rá van arra utalva, mint az ugyanilyen körülmények között levő férfi.

Ha figyelembe vesszük, hogy városokban sok az intelligens családból származó keresetre szorult leány: csak üdvözlőnk lehet a főváros közoktatásügyi osztályának azt a nagy jelentőségű ujtását, mely a továbbképző gyakorlati irodai tanfolyam életbe léptetése által módot nyújt a kenyérkereseti pályákra szorultaknak, hogy kereskedések, vállalatok, intézeteknél álláshoz juthassanak.

Az évek óta főnálló női kereskedelmi tanfolyamok nem egészben bizonyultak megfelelőeknek, miután a gép és gyorsírásra nem fordított kiváló gond, ami-

nek pedig az alkalmazást kereső a legtöbb hasznát veszi, miután a legtöbb helyen megkívánják, hogy az alkalmazott perfect gép és gyorsíró, valamint a levelezésben és könyvelésben jártas legyen.

E végből Budapest elhatározta, hogy a jövő tanévben egyelőre négy fővárosi községi polgári leányiskolában továbbképző tanfolyamot nyit, amelyekben a leányövendékek egy év leforgása alatt elsajátíthatják mindazon ismereteket, amelyekre minden kereskedelmi irodában szükség van.

E továbbképző gyakorlati irodai tanfolyamon leginkább a kereskedelmi pályán működő s arra alkalmas egyének fogják a magyar és német levelezést, gyorsírást, folyóírást; valamint a magyar és német gépirást a kereskedelmi irodák szükségletei, kívánalmi szerint tanítani. Hasonlóan elsajátítják e tanfolyam növendékei a gyors és pontos számítást fejből és írásban, valamint a könyvelés legszükségesebb elemeit is.

Mindezeket pedig elméletileg és gyakorlatilag is tanítják. A növendékek, hogy az irodai munkákban kellő jártasságuk és készségük legyen; sőt a gépirást különböző rendszerű írógépeken is gyakor-

rolják a legjobb és legújabb szerkezetű írógépeken megismerése végett.

A tanfolyam vezetősége a lehetőség szerint arra is fog törekedni, hogy azok a növendékek, kik a kitűzött ismereteket kellő módon elsajátították, álláshoz is jussanak. E végből a vezetőség közvetlen érintkezésbe lép a nagyobb intézetekkel, vállalatokkal, gyárakkal és kereskedőkkel, hogy ezáltal is megkönnyíttessék a pályavégzettek kenyérhez juttatása.

Jóllehet a nőknek a kenyérkereseti pályákra tódulása nem kívánatos, de ha a szükség úgy hozza magával az elől kitérni nem lehet s egy ily továbbképző gyakorlati tanfolyamra nálunk is égető szükség van, hogy a szegénysorsu intelligens szülők leányainak minél több pályára álljon rendelkezésre, nehogy a kényszerhelyzet a tanítónői, óvónői vagyis azon pályákra hajtsa, hol a túlszűkölttség miatt e pályavégzettek legtöbbször csalódás vár, mert óriási protekció nélkül nem tudnak állást kapni.

Udvardy József.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vaszary Kolos mint szónok.

Bibornok hercegprímásunk beszédei hatalmas kötetben, a belső tartalomhoz illő gyönyörű kiállításban, nem régiben hagyták el a sajtót.

Egyházi, politikai, társadalmi és alkalmi beszédek vannak e gyűjteményben, melynek megjelenése kétségkívül nagy nyereség szónoklati irodalmunkra. Összesen 60 beszédet ölel fel a kötet, köztük azt a két szónoklati remekművet, melyeket a hercegprímás a koronázás negyedszázados és Magyarország ezredéves jubileumán mondott s melyekkel egy csapásra megszerezte magának minden igaz magyar tiszteletét, elismerését és háláját.

A pompás kiállítású kötet, mely az esztergomi Buzárovits-nyomdát dicséri, könyvpiacra nem kerül; nagyobb könyvtárak, egyházi és világi előkelőségek és a lapok szerkesztőségei a hercegprímás ajándékából jutottak hozzá.

A hercegprímás beszédeit Keményfy Dániel esztergomi plébános, ismert egyházi és pedagógiai író rendezte sajtó alá s ugyancsak ő irt hozzá bevezetést és egy értékes szónoklati tanulmányt, melynek címe *Vaszary Kolos mint szónok.* Ebből adjuk a következő érdekes részt, mely a nagynevű egyházfejedelemnek szónoki fejlődését, első sikereit s beszédeinek stílusát és szerkezetét ismerteti.

Minden egyéniséget, így a szónokot is kialakítja, megeddza a kor, a társaság, mely környezi, s amelynek szíve, lelke és szokásai érintik és ingerlik. Vaszary Kolos öregedő szüleinek utolsó s késő gyermeke. Bármily kedvezőtlenek voltak gyermek s ifjúkori viszonyai, mégis nagyban befolytak szónoki fejlődésére. Ifjúsága a múlt század 30—40-es éveire, nemzeti felpezsdülésünk, a reformkorszakunk legszebb időszakára esik, melyet a nagy események keretében, a legjelesebb irodalmi s politikai szónokainkat adta a hazának s így elég alkalma volt figyelni, hallani, tanulságokat gyűjteni. Az egyéniség alapvonásait a születés, az öröklött vér adja meg. Kiepíteni, tartalommal megtölteni, természetadta kinövésaitől megtisztítani azonban az élet s a tanulmány képes. Vaszary Kolos keszthelyi diákkorában a helikoni ünnep-

ségek még éltek a gymnasium közszellemében. A tanárok mint az intézet aranykorát emlegették az öt Helikon ünnepélyt. Az ifju Vaszary lelkesedéssel hallgatta és olvasta ezeket az emlékeket, fejlődő lelke bevette mindazt, ami az ifjúkorban a szónoki egyéniséget kialakítani segíti. E kép, e benyomások, e hangok folyton éltek lelkében. Fejlesztte érzékét a szónoklat iránt szülő vármegyéjének és az ország büszkeségének Deák Ferencnek országos szónoki hírneve. Az ősi jog védője azon időben már az alkotmányos ellenzék vezére volt. Közéleti szereplésével a gravitációs mozgalmakban elért szónoki sikereivel az ifjuság ideálja volt. Nem csoda, ha a 15—16 éves ifjában is kezdett kialakulni a politikai érzék, mely a pozsonyi dicta kitűnő szónokainak beszéde nyomán a szónokit is meghozta. A kor, melyet akkor átért a királyi hatalom, s a nemzet elvi ellentéteinek kiegyenlítési törekvéseiben csucosodott ki. Magunkról tudjuk, hogy gymnasista korunkban mennyire szerettük olvasni, a buzditó, lelkesítő szép beszédeket. Jegyzeteket csináltunk ezen beszédekből, egyes részeit be is tanultuk, vagy tanáraink betanították.

A múlt század negyvenes évei pláne Magyarország politikai és társadalmi renaissanceja volt. Ez a termékenyítő szép kor természetesen megérintette Vaszary Kolost is, s így nem

1000 „PANAMA“ Reichard

= kalap érkezett =

áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárusítatnak.

A politikai válság.

Amit tegnap még valószínűtlennek tartottunk, ma valóvá válik: Lukács újabb ajánlattal közeledik a függetlenségi párt felé. Ennyi a pozitív hír, a többi kombináció és intrika.

Értesüléseink a következők:

Apponyi és Justh versengése.

Bécs, július 2. *Kossuth és Justh* kibéküléséről a »Noue Freie Presse«-nek a következőket jelenti Budapestről: Majdnem minden nap új helyzetet teremt Magyarországon. A parlamenti többségben egész váratlanul a legmeglepőbb fordulatok következnek be s oly eltolódások történnek, amelyek a helyzet napról-napra tökéletesen megváltoztatják. Nem nehéz megállapítani azokat az okokat, amelyek Kossuth és Justh minapi kibékülését maguk után vonták. A legutóbbi hetek ingadozásait tudvalevőleg Kossuth és Justh versengésére kell visszavezetni. Általánosan el van terjedve az a nézet, hogy ezt a versengést személyes okok idézték elő és hogy voltaképpen arról van szó, hogy ki legyen Kossuth utódja a függetlenségi párt vezetésében, ha majd egykor bekövetkezik annak szüksége, hogy Kossuth helyébe fiatalabb erőt tegyenek. *Apponyit* vagy *Justhot*. Talán nem megyünk messzire, amikor ezt a versengést e két térfülnak egymás iránt nyában elfoglalt személyes érzületére vezetjük vissza. De a politikai ellentétek is, amelyek a kissé radikális liberális színezetű Justh és a klerikális konzervatív Apponyi között fennállnak, teljesen jogosnak tüntetik föl ezt a versengést.

Ez a versengés nem volt a szakadás egyetlen oka és a függetlenségi párt bizonyára hozzájárult ahhoz, hogy a szakadást a pártban még nagyobbá tegye és az utóbbi idő esemé-

nyeiben világosan és leplezetlenül nyilvánult meg a Justh-csoportnak az az igyekezete, hogy Apponyitól megszabaduljon, míg másrészt Apponyi minden törekvését abban koncentráta, hogy a Justh csoportot a függetlenségi pártból kiszorítsa. Lukács László akciója s ezzel egyidejűleg Kossuth kibontakozó terve oly helyzetet teremtett, a melyben ezek az ellentétek nyilvánvalók lettek. Justh Gyula és hívei Lukács javaslatának segítségével azon fáradoztak, hogy Kossuthot hatalmukba kerítsék s hogy az ő támogatásával oly kabinetet alakítsanak, a mely az ő céljaiknak megfelelt volna és hogy Apponyit, a ki még ma is szoros viszonyt tart fenn a hatvanhetesekkel és a ki ebbe a kombinációba semmi esetre nem ment volna bele, a függetlenségi pártban lehetlenné tegyék. Másrészt Apponyi gróf is biztosítani akarta magának Kossuth támogatását és az ő segítségével oly fordulatot akart előidézni, a melyet a függetlenségi párt többsége támogatott volna s a melynek következménye az lett volna, hogy ez a többség a Justh-csoportot a pártból kiugrasztotta volna.

Lukács audienciája.

Egyelőre még tart a kísérletezés Lukács Lászlóval. A homo regius ma délben 12 órákor kihallgatáson jelent meg a Hofburgban, hogy átvegye a királynak legújabb utasításait.

Legalább az a körülmény, hogy a király a tegnapi kihallgatás után nem mentette fel Lukácsot a további próbálkozásoktól, azt bizonyítja, hogy a király egy újabb kísérletet akar tenni Lukácssal. Ezt bizonyítja Lukácsnak az a kijelentése is, hogy az első propozícióján kívül volt még egy másik, kedvezőbb javaslat is. — (Az első ugylászik, csak családok volt.)

Lukács ma reggel fél 9 órákor távozott el a Krantz-szállóban lévő lakásáról. A délelőtti folyamán több látogatást tett, melyek után dél-felé visszatért lakására, hogy a királyi kihallgatáshoz előkészüljön.

Kik irták alá az ivet?

Az a bizonyos aláírási iv, amely annyi bajt okozott és elveszett, úgy látszik megkerült, mert a »Magyarország« közli az aláírt névsorát a következőkben:

Justh Gyula, Batthyány Tivadar gróf, Holló Lajos, Földes Béla, Teleky Arvéd gróf, Tutsek Sándor, Buza Barna, Balogh Ernő, Szentiványi Gábor, Bernáth Zoltán, Visontai Soma, Putnoky Mór, Lázár Zoárd, Mukics Simon, Beck Lajos, Zakariás János, Várady Károly, Nagy Sándor, Markos Gyula, Csizmadia Endre, Weresmarthy Miklós, Bakonyi Samu, Leszkay Gyula, Balogh Mihály, Nagy Barna, Kállay Tamás, Szemere Huba, Madarász József ifj., Justh János, Weber János, Várady Imre, Madarász József id., Haviár Dániel, Kuszka István, Faragó Antal, Barsay Andor, Hainrikffy Pál, Gothard Sándor, Lovászy Márton, Kecskeméthy István, Várnay Imre, Rajk Aladár, Hrabovszky Guidó, Lázár Pál, Papp Elek, Ferenczy Géza, Pleininger Ferenc, Batthyány József gróf, Fábry Károly, Fried Lajos, Csóthi Géza, Szász Zsombor, Szokoly Tamás, Világhy Gyula, Malatinszky György, Burgán Aladár, Hock János, Luby Béla, Egry Béla, Máté László, Kállay Leopold, Preszly Elemér, Leahne Hugó, Nemes Bertalan, Hódy Gyula, Eitner Zsigmond, Bartal György, Kubinyi Márton, Csontos Andor, Mérey Lajos, Zichy Miklós, gróf, Sümegi Vilmos, Muzsa Gyula, Keller István, Szász József, Máriássy Mihály, Bernáth Béla, Pozsgay Miklós, Reök Iván, Kardos Samu, Gyeimisz Gerő, Illyés Bálint, Éber Antal, Szunyog Mihály, Brázay Zoltán, Halász Lajos, Kubik Gyula, Lányi Mór, Németh Imre, Ferdinándy Béla, Ujházy Iván, Mandorff Géza báró, Horthy Béla, Thaly László, M. Kovács János, Gaál Gaszton, Melczor Géza, Petrogalli Oszkár, Beniczky Árpád, Kun Árpád, Ábrahám Dező, Filipics Lajos, Szentkirályi Zoltán, Nagy

csodálkozunk, ha ilyen iskola hatása alatt a szónoki érzék már az ifjunál gyökeret ereszt. Ugyancsak a környezetnek, ifjúkori benyomásainak tudható be, hogy Vaszary Kolos annyira a szívnek szónoka. Nehéz és küzdelmes volt a diákkora. Nyolc éves korától özvegy édes anyja vállára nehezült neveltetése. »Gyermekkoromra visszaemlékezve — mondotta a győri legényegyletnek, mikor primás lett — mondhatom, hogy az élet szükségeivel kellett megküzdenie annak a családnak, melyhez tartoztam.« Édes anyja titkolta a gondokat, de fia finom megfigyelő érzéke észrevette, hogy miért bánatos a jóságos anyai arc.

A Fejér György-féle segély úgy jött a szegény készhelyi diáknak, mint valami égi segély. Ennek a küzdelmes ifjúkornak tulajdonítjuk, hogy a szív uralma olyan vezérlő tényező lett Vaszary Kolos egyéniségében, mely úgy gondolkodására és beszédeire, mint jótékonyására ráütötte bélyegét. A szívnek uralmát előmozdította benne az a határ, melyet növendékpap korában pannonhalmi tanárai s környezete rá gyakoroltak. Többek közt Kruesz Krizosztom, Hollósy Jusztinián, De La Casse Benjamin, Jób Tóbiás, Ballay Valér, Czinar Mór hatottak reá különösen, akik tudományuk mellett szívjóságukról kiválóan híresek voltak a rendben. A fiatal növendékpapot ennyi példa

erősen vonzotta s ritka fiatal embert körüvezett a feltörő ifjúkor éveiben oly jeles és egyéniségfejlesztő társaság, mint Vaszary Kolost Pannonhegyen a magyar Monte Cassinon.

Hogy korának mozgalmi szónoki képességeinek fejlődésére mennyire befolyt, pápai tanári szereplése csakhamar igazolta. Itt már résztvett az 1860 iki, az alkotmányos mozgalmat követő politikai, s társadalmi mozgalmakban, s itt alapítja meg szónoki hírnevét. A pápai újjászervezett alkotmányos tisztikart ő üdvözölte a polgárság nevében; Szabo Imre iskázi esperes-plébános számára az ő kortes beszédei nyerték meg időnként Pápa város képviselői mandátumát Eszterházy Pál gróftól a veszprémi kaszinóban lelkes pohárköszöntőben ő ünnepeite. Nem kidolgozott, nagyszabású szónoklatok ezek. Csak alkalom-szülte rögtönzött beszédek, melyeket le se irt. Nem is jelentek meg sehol, bármennyire kutattam utánuk. De hogy hatásuk mekkora lehetett, igazolja azon tény, hogy az egykoruk ma is emlegetik. Örök emlékü szónoki erejére különösen a dáki s veszprémi jelenet.

A dáki grófnénál, özvegy gróf Batthyányi Lajosnénál látogatásban volt a nagy számú: Teleki László gróf. Egyszerre hírvil hozták a grófnénak, hogy egész Pápa városa utban van. S csakugyan 4000 ember hőmpölygött Dákán

a grófi park körül. A város megbízásából Tarczy Lajos kollégiumi tanár üdvözölte a nagy hazafit. Gyöngye szónok lévén, beszédjének nem volt valami nagy hatása. Ekkor a polgárok nagy tömege: »Haljuk Vaszaryt!« kiáltások között egy sovány, halovány arcú, de villogó szemű fiatal papot, Vaszary Kolost az asztalra emelte, aki beszélt szépen, lelkesen a hazafias kötelességről, és megkérdezte a nagy hazafit: »Lehet-e még reménye hazánknak, hogy a letartott szabadság mezején új virágok nyilnak?« A rögtönzött gyújtó beszéd akkora hatást idézett elő, hogy a nemzet vértanujának özvegye, illusztris vendégével együtt lejött az erkélyről, megköszönte a lelkes szónoknak elragadó beszédjét, miközben Teleky László gróf megölelte, s megcsókolta a lelkes bencés szónokot. A másik jellemző beszéd Veszprémben történt. Az 1861 iki októberi diplomát követő alkotmányos mozgalmak alatt Veszprémmegye Fíath József báróban új főispánt kapott. A vármegye Vaszary Kolost bízta meg, hogy tákiyasmenet alkalmával üdvözölje. Januári fagyos este volt, a főispán Bezzedy Miklós v. püspök és kanonoknál szállott meg. Beszéd közben, hogy a szónokot közelebb hallhassa, lejött az utcára. A vármegye szónoka javában beszél, mikor a közönség nem csekély bámulatára a főispán odarohan hozzája, és oda kap

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

Dezső, Ballagi Aladár, Korda Andor, Rátkay László, Lovász Andor, Hellebronth Géza, Mahler György, Kálosi József, Herman Ferencz, Maczky Emil, Botzenhardt János, Lévy Mihály, Molnár Ákos, Szabeny Antal, Vertán Endre, Becsey Károly, Bene István, Kmety Károly, Héderváry Lebel, Somogyi Aladár, Jankovich Marczel, Dobroszláv Péter, Hajnó Ignác, Gáspár János, Fernbach Péter, Hajdu Frigyes, Hinléder Fels Ernő, Beniczky Elemér, Sziklay Ottó, Kecskeméti Ferencz, Gyarmathy Dezső.

Sürgönyileg jelentették be csatlakozásukat:

Bohus Károly, Rákosi Viktor, Marjay Péter, Jeszenszky Ferencz, Kerese György, Ráth Endre, Csanak János, Óváry Ferencz, Majthényi Ádám, Papp Béla, Török Ferencz, Müller Károly, Geréb János és Wesselényi Ferencz báró.

N. B. Halász Lajosról a B. H. azt közölte, hogy ő nem írta alá az ívet s ime mégis az aláírók közt szerepel. Vagy talán visszavonta?

Bécs, július 2. Lukács László ma délelőtt újból látogatást tett Aerenthal külügyminiszternél. A homo regius 1 órán át tanácskozott vele és közölte a Budapestről hozzá érkezett értesítéseket. Lukács véleménye szerint a párt-egység demonstrálása, helyzetét megkönnyítette, mert bizonyosságot szerzett, hogy most már nem kell számolnia eshetőségekkel, amelyek a pártvezérekkel kötött megállapodásokat felboríthatnák. Lukács mint kinevezett miniszterelnök ma délután 5 órakor indul Budapestre s megkezdí a tárgyalásokat a függetlenségi párt vezéréivel.

Bécs, jul. 2. Az éj folyamán s ma délelőtt Lukács kedvező jelentéseket kapott Budapestről, amelyek bizonyosságot szolgáltatnak, hogy a függetlenségi párt kész a kibontakozásra ama újabb proposíciók alapján, amelyeket Lukács Bécsbe magával vitt.

Cáfolatok napja.

A tegnapi napon egyáltalán nem történt

a bundájához, melynek prémje egyik fáklyától tüzet fogott.

Vaszary Kolos hamar felismerte a helyzetet, s így szólt a prémet oltogató főispánhoz: »Ne oltsa el méltóságod ezt a bár, gyöngye külső jelét a sziveinkben égő forró szeretetünk lángoló tűzének, melyeket szavakban tolmácsolni ugyis képtelen vagyok. A tűzpróbát fényesen kiállta.

A szónok esztetikai érzékét stilussában rakja le. Ha Vaszary Kolosnak e kötetben hozott beszédeit figyelemmel átvesszük, stilusán észre vesszük a világos előadást, s a nyelvezet tisztaságát. Tisztán tárgya lelkesítette, s ez is hatványozta stilusának szépségét. Ifjúkori benyomásai és olvasmányai a népies és régi költészet nyelvéhez vezették s megtartott belőlük minden virágot, ünnepibb kifejezést, a régi és előnyelv főnem árnyalatu szóköztési fordulatait. A világosságot jellemzi a magyaros mondat-szerkezet. A szavakat nem keresi, a jellemző kifejezéseket megtalálja. Ha rokonértelmű szókat használ, azt azért teszi, hogy világosabb képet nyújtson. Író még beszédeiben is, aki könnyedén tudja gondolatait a nyelv formáiba öltöztetni. Főpapi szónokaink között Pázmány óta kevesen írtak úgy magyarul, mint ő. A nehézkes mondatfűzéstől és szószaporitástól tartózkodik még a mellékes dolgokat se hozza fel fölöslegesen. Nem Jupiter a felhőkben, akit alig lehet megérteni. Arra törekszik, hogy

semmi új fontos dolog. Az egész nap kombinációk és cáfolatok nppja volt. A kombinációk csupa szélsőségek voltak, melyekre természetesen megjelentek a cáfolatok. Ezek között nem egy igen érdekes és értékes is, mert legalább valamilyen képet mutat az őssza-vissza zavart válságról. Az első cáfolat Lukács audienciájáról szól. Lukács ugyanis 1 óráig volt a királynál azonban döntést egyáltalán nem történt. A király Lukácsnak nem adott semmiféle újabb megbízást. A döntést ugyan várták tegnap, hogy ez nem következett be, annak Kossuth jelentése volt állítólag az oka.

Kossuth előtérben.

Kossuth Ferenc a kabinetiroda utján jelentést tett az uralkodónak a helyzetről. A jelentés megtétele után bécsi hírek szerint a király véleménye megváltozott és Kossuth miniszterelnöksége előtérbe jutott.

Kossuth és Justh.

A tegnapi lapok azt közölték, hogy Kossuth és Justh között létre jött a béke. Ezt a hírt Kossuth információja alapján a Magyar Tudósító a leghatározottabban megcáfolja. — Kossuth Ferenc szintén a cáfolók között volt. A miniszter egyik lap állításait cáfolja. Nevezetesen a miniszter az önállóbank kérdésében kijelenti, hogy ő egyáltalán nem csatlakozott senkihez, hanem ő hozzá csatlakoztak. Az általános titkos egyenlő választói jogot pedig, mint a hogy eddig ellenezte, úgy ellenzi most is és eddigi álláspontja mellett tovább is kitart. A békéről terjesztett hírekre pedig általában jelentette ki a miniszter, hogy az merő légből kapott koholmány.

megélnék a tárgyat a hallgatóság előtt, leszállva azok lelkéhez. Hol ecset volt, mely a színek árnyalatait harmonikusan ereszté magából; hol hangszere mely a hangnemek minden válfajával, a gondolatok művészi hatását idézte elő. Tömör világossággal írt a guny félelmes tövisei nélkül. Beszédei nagy olvasottságot tüntetik fel. Forrása a szentírás, a kiváló szakmunkák és az élet. Ezekből alakul ki ismeretköre. Akárhány beszéde, különösen a rövidebbek csak mondatokból állanak, melyek villámként megráznak, befolyanak nagy kérdések elintézésére s melyek közül akárhány szálló igévé lett. Például: »A király első lévén a jogokban első tudtál lenni a kötelelességekben is.« (Koronázó jub. beszéd.) »Nem a hatalom számolyává, hanem a munka oltárává teszed a trónt.« (U. o.) — »Kard foglalta el, kereszt tartotta fenn e hazát.« (Milleniumi beszéd.)

»Semmit sem viszek magammal a kolostorból csak egy szót: Par.« (A nucciusnál mondott toaszt.) — »Az apák bűnét temetésük közös sirba.« (Egyetemi ifjusághoz tartott beszéd.) — »E két eskü (pápnak és királynak) kettős egymástól semmi körülmények között szét nem választható egyházi és hazafiai kötelelességbuzgó teljesítésére kötelez.« (Budapesti kath. kör előtt mondott beszéd.) »A korona hatalmat ad a királynak de lelkiismeretben megköti, mert az alkotmány megtartására kötelezi.« (Milleniumi beszéd.) — Nem veszem

A csendőriskola ügye.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután rendkívüli közgyűlésben foglalkozott a csendőr továbbképző iskola felállításának kérdésével.

Az iskola létesítése ellen senki sem foglalt állást s némi vitát csupán a tanács azon eljárása keltett, hogy a 70,000 koronára rugó munkálatokból a kisiparosokat kizárta a városi tanács. Ennek kapcsán a polgármester határozott ígéretet tett, hogy a jövőben minden városi munkánál kellő tekintettel lesznek a kisiparosok érdekeire.

A tanács előterjesztését a nagy többség elfogadta s így a munkálatokat héttől megkezdik.

A rendkívüli közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt.

A törvényhatóság tagjai közül jelen voltak:

Rimler Károly, Bordé Ferenc, dr. Istvánffy István, Juricskay Barnabás, dr. Cseresznyész Béla, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, dr. Thury László, dr. Déri István, Szántó Lajos, Kőszeghy József, Szűcs Géza, Jelinek Géza, Markovics Sámuel, Papolczy Ferenc, Jablonszky Emil, Lakos Lajos, Grósz Sándor, ifj. Berger Sámuel, dr. Kurländer Ede, Ince Lipót, dr. Moskovits Miklós, dr. Moskovits József, Wégner Ödön, Weinberger Lajos, Reismann Mór, Löwenstein Zsigmond, Gábel Jakab, Fried Ferenc, dr. Grósz Menyhért, Cser János, Czeglédy Sándor, Balogh Döme, dr. Altmann Jakab, dr. Adorján Emil, Weisz Lajos, dr. Vucskics Gyula, Tátray Sándor, Schwartz Izidor, Köblös Ferenc, Kriszta Sándor, dr. Hoványi Gyula, dr. Hoványi Géza, Hann Lajos, Szokoly Tamás, Szilárdy Ernő, Stark Gyula, Óváry Lajos, Niedermann Antal, Mezey Mihály.

A városi tanács előterjesztette a csendőrtovábbképző iskolára vonatkozó jelentését, a belügyminiszterrel e tárgyban kötendő szerződés

ki a tollat az angyal kezéből. (Szent István társulat 1893-iki Leo jubileumán.) Az érzelmeletésre felhasználja Vaszary Kolos a stilus hatályosságának eszközeit: a hasonlatot, a személyesítést, a jelzőket. Az alakzatok közül különösen a kérdést s a felkiáltást szereti, ami a meggyőzésnek hatásos eszköze. Sőt ahol kell a páthoszig tud emelkedni. Különösen a koronázási s a milleniumi beszédeiben jut ez érvényre, amelyek szónoki irodalmuknak gyöngyei s méltók arra, hogy a tanuló ifjuság az iskolában megismerje. Megható páthosza, midőn mint a jogfolytonosság, a korona és nemzet kibékülésének szószólója atyaként áll a fejedelménél akit elsőnek mond a jogokban, de elsőnek a kötelelességteljesítésében is, hogy az igazság és mérséklet szeretetében a trónt mint Isten sáfára ne a hatalom számolyává, hanem a munka oltárává s az uralkodót az odaadás áldozatává tegye. Széchényi Pál gróf óta főpap ily bátran nem szólt a magyar királyhoz. Longimus állítása, hogy a szó neki fenség a nagy lélek visszhangja találon alkalmazható e beszédére. Vaszary Kolos beszédei nemcsak az ismeret és szellem erejével, hanem a forma szépségével is kiválnak.

Nem mellőzi a kifejezésbeli díszet, ha az mint szép virág a gondolatból hajt ki, de nem feledkezik meg egyben arról, hogy neki az igazságot kell hirdetni nem pedig előadásával pusztán gyönyörködtetni. Szerkezetük arányos

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

dést. Beterjesztette továbbá, hogy a csendőrskola részére a régi járványkórház barakjának átalakítása, valamint 3 új terem és egy étkező helyiség építése és ezek teljes berendezése a város terhe lesz. Az összes építési munkálatok és berendezések 70,000 koronára ruognak. A megtartott szűkebb árlejtésnél az építési munkákra a legolcsóbb ajánlatot Rendes Vilmos építész adta be, 8,5% engedménnyel s így tanács a munkálatokat ezen vállalkozónak javasolja kiadni. A tanács javasolja, hogy a telket, épületeket, berendezést, villanyvilágítást, vizet teljesen ingyen adja át a város; a munkálatokat birtokon kívül Rendes Vilmos építésznek haladéktalanul adják ki.

Weisz Lajos a szerződést elfogadja, bár nem örül az iskolának, mert súlyos terheket ró a városra. A tanács javaslatában azonban azt határozottan perhorreszkálja, mert a kisiparosokat mellőzték, holott a közgyűlés kimondta, hogy minden városi munkát szakmunkanemek szerint kell kiadni. A nagy vállalkozó is csak a kisiparossal készítetteti. Míg a szerződés visszajön a minisztertől, addig lehet pótpályázatot kiírni. Indítványozza, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy új pályázatot ír ki s csak munkanemek szerint, kisiparosokkal készítetteti el az építési munkákat.

Balogh Döme úgy látja, hogy a hozandó nagy áldozattal szemben nem ad a kincstár ellenértéket. Ezért nem fogadja el a javaslatot.

Óváry Lajos se sokat vár a csendőrségtől, mert csak megdrágítja az élelmet, de azért a javaslat első részét elfogadja. Ezután az iparpártolás hiányáról szól. A kisiparos csak a nagy vállalkozó testén jut a munkához. Kívánatos volna, hogy a kisipart pártolja s a közgyűlés határozatához képest munkanemenként kisiparosoknak adják ki. Ő is indítványozza, hogy új árlejtés írassék ki, még pedig munkanemenként.

Rimler Károly védte a tanács javaslatát. Teljesen tisztázta a tanács jelentésében és ja-

és összhangzó. Olvassa el bárki pl. a Szilveszter, vagy halottak esti, a koronázó, s milleni-umi jubileumi, a katolikus nagygyűlési, a szt. Benedek rendtől bucsuzó, a papi lelkigyakorlati az 1868. LIII. t-cikkéről szóló, stb. beszédeit, az meggyőződhetik, hogy az ismeretet izléssel az eszmét szép érzéssel párosította. Politikai s társadalmi beszédeinek szerkezetében ut veritas pateat, a magyarázó jelleget is használta. Ezzel a tárgyalást szemléltetővé tette, ismertető jeleit felsorolta, s a kifejezést megindokolta. Nem akart fényleni, de a formai előkelőséget s a finom emelkedett hangulatot mindvégig megőrizte. Nagy írók tanulmányozásaiból merítette az egyszerűséget, világosságot s hozzáadta lelkéből a mély érzést, a páthoz, a borongás, az elmélkedés elemeit. Voltak pl. Schlauch Lőrinc, Hajnald Lajos, akik fölülmúlták őt az eszmék fejtegetése tekintetében, de ahol magasabb eszméket, nagy és erős érzelmeket kellett megteremtteni, a szívet, a lelket megindítani, ott Vasary Kolosé az első. Nem egy könnyen ragadta el valami eszme, vagy tárgy, de ha megkedvelte, annál inkább ragaszkodott hozzá.

Külső szónoki megjelenésben rokonszenves és tiszteleetre gerjesztő. Hangja nem erős, de hajlékony, mely megtölti a fület. Emelkedésében és lezállásában egyaránt érthető. Némi elfogultsággal kezdi beszédjét. Gyöngye szervezete dacára, ha belemelegedik tárgyába, hűvel szokott beszélni. Az ember látja, hogy mérlegeli a szavakat mindaddig, amíg neki nem lelkésedik. Kissé előrehajol beszédközben, amit még gyermekkorától megszokott. Gyöngykedő állapota miatt az utóbbi években a nyilvánosság előtt már nem beszél.

vaslatában a kérdést. A volt járványkórház barakjait úgy is alaposan renováltatni kellene. Ha nem lenne véglegesítve az iskola, megmaradnak jókarban az épületek a városnak.

A kisiparosok mellőzése tárgyában kijelenti, hogy a közgyűlés határozatát minden oly ügyben respektálják, ahol veszélyeztetve nincs az ügy. Itt oly rövid az idő, hogy nem lehetett több kézbe adni a munkát. A jövőben mindég megtartják a közgyűlés határozatát. Ezt határozottan igéri. Ezután fejtegeti, hogy alig 8000 koronát tesz ki a szakipari munka. Ajánlja a tanács javaslatának elfogadását.

Adorján Emil köszönetet mond a főispánnak, a polgármesternek, Szokoly Tamás orsz. képviselőnek és Sebestha Ottokár csendőrszázadosnak, hogy az ügyet előkészítették. Indítványozza, hogy ezen térfiaknak jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. Ő elfogadja a javaslatot, de kéri, hogy a kérdés két részben tétessék fel a szavazásra. A munkálatok kiadására külön szavazzanak.

A közgyűlés nagy szótöbbséggel elfogadta a tanács javaslatát s jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak Glac Antal főispánnak, Rimler Károly polgármesternek, Szokoly Tamás orsz. képviselőnek és Sebestha Ottokár csendőrszázadosnak.

A jegyzőkönyvet azonnal hitelesítették s a rendkívüli közgyűlés véget ért.

A Szent László-tér rendezése.

— A pénzügyi szakbizottság ülése. —

Csütörtökön Nagyvárád város szépművészeti és közlekedési szakbizottsága, tegnap délután pedig a pénzügyi szakbizottság foglalkozott a Szent László-tér rendezésének kérdésével, a 100 törvényhatósági bizottsági tag által beadott indítvány folytán.

Rimler Károly polgármester elnökölt.

Lukács Ödön előadó ismertette a kérdést. Kifejtette, hogy a költségvetésbe oly nagy összeget, 340.000 koronát, ami a Szent László-tér rendezésére szükséges volna, nem lehet beállítani. A közuti-alap költségvetése pedig már 1909. és 1910-re jóvá van hagyva. 1911-től rendelkezésre állana 350.000 korona, de ha a legsürgősebb dolgokat, mint Kolozsvári-utca, a Külváros, a Nagypiac-tér burkolását és ehhez még a Szent László-tér aszfaltozását vesszük, 1.300.000 koronára van szükség, aminek évi törlesztéses kamata 70 000 korona, tehát a még hiányzó 35.000 koronát csak közköltőből kellene fedezni. Ő nem tartja legelsőnek a Szent László-tér kiburkolását, hanem készítsék el a teljes burkolási programot s akkor állapítsák meg, hogy mi a legsürgősebb.

Dr. Hoványi Gyula a Szent László-tér rendezését kívánja, de az árulási helyeket nem burkolná be, hogy később, ha vásárcsarnokot létesítenek, a teret parkirozni lehessen. Így kevesebbe is kerülne a tér rendezése.

Köszeghy József szintén híve a parkirozásnak, ezért felszedhető műkövekkel tervezze az árulóhelyek burkolását. A szépművészeti bizottság a legsürgősebbnek jelezte a Szent László-tér rendezését.

Dr. Hoványi Géza rámutat, hogy csak 1911-ben lenne fedezet a munkálatokra. Majd rámutat a város külső utcáira, ahol szintén kell valamit rendezni, olyan állapotok vannak. Ha a Szent László-teret akarják mielőbb rendezni, tájazzák fel, hogy erre közköltő emelés kell. A parkirozást sohasem szavazná meg, mert a Szent László-tér élénk forgalmát nem szabad tönkre tenni. A piac elvitelével Ujváros szívet törnénk ketté. Majd 50-100 év múlva megbírja a város a luxust, de addig nem.

Dr. Moskovits József vitatja, hogy van fedezet a tér rendezésére.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy csak az a helyes út, ha kimondják, hogy ha lesz fedezet, abból rendezik a teret, de ha nem lesz, a közköltőt kell emelni.

Dr. Kurländer Ede és Weisz Lajos a mellett érveltek, hogy lesz fedezet; utóbbi Ujváros forgalmának visszaállítása érdekében tartja sürgetőnek a tér rendezését.

Szűcs Géza főszámvevő kimutatja, hogy 1911-ben lenne 25.000 korona fedezet, ha a miniszter megengedné, hogy az új hidak építésének törlesztésére felvett összeget átvihetik a kövezetvám alapra.

Weisz Lajos, dr. Hoványi Gyula kijelentették, hogy közköltőemelést a tér rendezésére nem szavaznak meg.

A szakbizottság kimondotta, hogy a Szent László-tér csatornázása még ez évben keresztülvieendő; a tér rendezésére nézve pedig mutassa ki a tanács, mi fedezet van s ha ez nem elég, közköltőemelést hozzon javaslatba.

Az ülés végén Weisz Lajos kérdést intézett a polgármesterhez, hogy a város kölcsön felvételének az ügye miként áll; most kedvező a pénzügyi helyzete.

Rimler Károly ezt a kérdést olyan üzleti dolognak tartja, hogy nem nyilatkozhat.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Kazay indítványa.** Dr. Kazay Kálmán törvényhatósági tag tegnap életre való indítványt adott be Nagyvárád városához. Azt indítványozza, hogy a Baross-hidnál, a várad-velencei oldalon a mostani vaskorlát helyett egyenes lejáró utat készíttessen a város a várad-velencei partra.

* **Mesterséges drágaság.** Az utolsó évtizedben nem járt oly kedvező idő a kerti veteményekre, mint az idén. Ez a kedvező időjárás meg is látszik mindentelé. Dus és gazdag mindenütt a konyhakert. És ezzel szemben természetesen kellene következni annak, hogy a főzelékfélék árai olcsók legyenek. Ha azonban végigmegyünk a piacon és érdeklődünk az árak után, azt hisszük, hogy legalább is áprilisi ujságokat árulnak. A zöld bab, uborka stb. hihetetlenül drága, jóllehet a piac tele van vele. És ha egyik-másik vevő alkudni merészel, a kofával van azután mit halgatni! Némelyik bevallja:

— Ja kérem naccsága a szomszédom is így adja, hát én nem vagyok huncut.

— De hiszen van minden bőven, miért adják olyan drágán.

— Kérem a szomszédom is így adja.

Tehát nem a rossz termés a baj, hanem a szomszéd az ok. Az eddig jutányos szerb zöld-ségárusok szintén követik a — szomszéd példáját és ők is drágán adnak, de legalább bennük meg van a jó szokás, hogy nem lévén cilindres monoklis fiuk, hát lehet velük alkudni. Például egy 70 krajcárta tartott főzelékfélék az első szóra odaadják 70 fillérért. Azonban nem minden kofa szerb és ugyancsak uzsorálják a közönséget, még pedig minden ok nélkül. Végre is a közönség türelme nem nyulhatik a végtelenségig, talán jó volna, ha az az

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512

élelmezési bizottság, mely Gerő Ármán főkapitány elnöklésével működik, egy kissé kiterjeszteni a figyelmét a piacra és a kofák pumolásainak véget vetnének.

*** A hatósági mézsárszék felállítására.**

Gerő Ármán főkapitány tegnap bejelentette a városi tanácsnak, hogy a lakásdrágaság és élelmezési bizottság határozata alapján értesítette a mézsáros iparosokat, hogy augusztus hó 1-től s növendékmarhák és bivalyok husát külön helyiségben kell mérni. — Határozatot kér továbbá arra nézve, hogy augusztus hó 1-én teállítják-e a hatósági mézsárszéket.

*** Giesswein Sándor kitüntetése.**

Dr. Giesswein Sándor győri apát-kanonokot, a kiváló tudóst és író, a nagytekintélyű országgyűlési képviselőt s a kath. mozgalmak vezéralakját, a pápa Ő Szentsége házi praelátusává nevezte ki. E kitüntetés a legérdemesebbek egyikét érte s örömmel értesülnek róla az egész országban mindazok, kik Giesswein személyesen vagy csak hírből is ismerik.

*** Kik akarnak hadapródok lenni?**

Nagyvárad városának a nagyvárad honvédhadapródiskolánál megüresedett három alapítványi helyére tegnap járt le a pályázat. Öten pályáztak: Duró Mihály, Mayr Tibor, Vlád Sándor, Weiterschütz Sándor és Paschally Viktor.

*** Az élesdi szanatórium.**

Gróf Bethlen Aladár áldozatkészsége folytán, mint már többször megírtuk, Élésden fel fog épülni az első vidéki tuberkulotikus szanatórium. A szanatórium tervei miniszteri jóváhagyásra várak csupán. A jóváhagyás pedig tegnap meg is érkezett. A tervek ellen a belügyminiszter több kifogást emelt. A tervek szerint ugyanis két nagy termet szándékoznak építeni és minden teremben 18 ágyat akarnak elhelyezni. A miniszter egészségügyi szempontokból csupán 12 ágyat engedélyez egy-egy teremben. Ezenkívül a tervek szerint a betegek nem különbség nélkül lennének elhelyezve, a miniszter ezt szintén kifogásolja és úgy rendelkezik, hogy vagy építsenek egy újabb részt is a nők részére, vagy pedig a női betegeket különítsék el. Alapjában véve a terveket jóváhagyta a miniszter. Mint élesdi tudósítónk jelenti, a szanatórium építését már a tolyó évben megkezdik és a jövő évben már rendelkezésére fog állani a betegeknek.

*** Titokzatos öngyilkosság.**

A tegnapi számunkban közölt öngyilkosság áldozata, ki a Nemzeti-szállóban tegnapelőtt este 8 óra tájt a halántékára és hónalja alatt mellébe irányított lövéssel megsebesítette önmagát, a közkegyházban reggelre meghalt anélkül, hogy egy pillanatra is eszméletre tért volna. Miután az illetőnek, ki 28—30 évesnek látszik és minden esetre intelligensebb társadalmi osztályból való, kitérére vonatkozólag semmiféle adat nincs és mivel a cipőjén talált szalontai cégjegyzés alapján a szalontai főszolgabíróhoz intézett megkeresés is eredménytelen maradt, a rendőrség a holttestet lefényképezte és ennek alapján puhatólja a halott kilétét, Egyéb iránt a hullát az ügyészség rendelkezésére tegnap délután felboncolták.

*** Megveszett csorda.**

A tenkei járás két szegény községének kiszámíthatatlan károkat okozott a múlt hónapban három veszett kutya. A veszett állatok ugyanis a mezőn legelésző tehenek közé mentek és a csordából igen sok jószágot megmartak. A kutyák garázdálkodását csak a napokban vették észre,

amikor a csordából egyszerre 5 tehen veszett meg és futott el, ezen kívül négy tehen gyanus volt. A gyanus állatokat Tenkére szállították megvizsgálás végett. Tenke községében még vizsgálat előtt az egyik tehen elszabadult és vadul tiporva mindent maga előtt száguldott végig a falun. A megvadult tehen több embert megsebesített és több állatot összezuzott, míg végre sikerült ártalmatlanná tenni. A hatóság elrendelte a két községre a zárlatot és szigorú vizsgálatot folytat minden állaton, nehogy esetleg az egész környék jószágállománya meg legyen fertőzve.

*** Hirtelen halálozás.** Tenkéről telefonálja tudósítónk, hogy az ottani állomáson tegnap délelőtt nagy cődületet kellett egy vasuti munkás hirtelen halála. *Tatár Pál* 45—50 év körüli munkás ugyanis amikor az induló vonatra akart felszállni, egyszerre összerogyott és élettelenül terült el a földön. A megtartott vizsgálat során megállapították, hogy *Tatár* szívszélhűdés következtében halt meg.

*** Bitangságban** találtak 6 libát. Igazolt tulajdonosa jelentkeztek mielőbb, mert különben a libákat elárverelik.

x Megszűnt a drágaság. Nagy a panasza városunkra, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem és mégis, hogy van az, hogy a bolygek drága ruhákban, az urak panamakalapban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyit titok — erről beszél Nagyvárad és Biharmegye apraja és nagyja. *Cziller Imre* nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

x Magyar Bohémvilág. Szerkeszti: Szerdahelyi Sándor. Írókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zeneszerzőkről, festőkről, szobrászokról stb. Bér, Honti, Pogány, Sarkadi stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a Benkő antiquariumban.

x Nemzeti-kert. *Kecskeméthy István* kert utcai »Nemzeti-szálloda« kerthelyiségében minden este belépődíj nélkül mozgólénykép előadás tartatik. A mai műsor a következő: Tengeri ütközet (szenzációs). A másoló bosszúja (szenzációs bohózat). Anyátlanul (dráma). Viszsaemlékezés a kandalló mellett. Keressd meg kenyeredet. Nelly a szép szobaleány.

x Tündéerkert Nagyváradon. Mert csakugyan tündérkertnek lehet nevezni *Paizs Béla* vendéglős kertjét, — a melyet a »Világközepéhez« cimez és a Bethlen utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes fedett helyiség.

x Az Európa-szállóban minden délután 4 óráig zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szólista kitűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgólénykép előadás van minden este, belépődíj nélkül. mai műsor a következő: A lelkifurdalás (dráma). Az egyetlen bűvész (kacagtató). Nőcsábító cigányprimás (dráma). Ruhamosás hajdan és most (tanulmányos, színes). Az életmentő Fetisch (neme). Olimpiai játékok Párisban (sport, színes) 500 méter. A sztrájktró (nevetető). Őagysága térjét várja (komikus, színes).

A Tiszántúl naptára.

Az új negyedév kezdetén ismét kopogtatunk a közönség, a keresztény magyar családok ajtaján

A keresztény, független Magyarország lobogója alá hívjuk Biharmegye és Nagyvárad s a várad egyházmegye közönségét. Erős keresztény közvéleményt erős keresztény sajtó nélkül képzelni sem lehet; hogy milyen erősek vagyunk, annak a sajtónak a fokmérője.

Magunkat erősítjük, ha sajtónkat támogatjuk.

A keresztény magyar állam megerősítéséért emelünk tehát szót, mikor kérjük a Tiszántúl támogatását, szóval és tettel. Inkább tettel, mint szóval; mert az újság csak akkor életképes, ha előfizetői a legbuzgóbb munkatársai, terjesztői. Baráti, ismerős körökben ezer és ezer alkalom nyílik rá.

Mindazok az előfizetők, a kik az előfizetési díjakat pontosan beküldik, újévkor díjtalanul megkapják.

Tiszántúl naptárát.

Új előfizetőink is, a kik július 1-től előfizetnek és hátralékban nem maradnak, megkapják a díszesen kiállított naptárt.

Lapunk előfizetési árai az újság homlokán olvashatók.

SZINHÁZ.

A színügyi bizottság ülése.

Tegnap délután 6 órakor tartotta ülését Nagyvárad város színügyi bizottsága.

Dr. Hoványi Géza elnöklete alatt Rimler Károly, Stark Gyula, Harmathy Károly, dr. Adorján Emil, dr. Moskovits József, dr. Kurländer Ede, Kőszeghy József, Juricskay Barna jegyző és Erdélyi Miklós szinigazgató voltak jelen.

Elnök bejelentette, hogy a téli szintársulat névsorát jul. 1-én, a szerződésnek megfelelőleg bemutatta a szinigazgató s azt az összehívandó ülésen tárgyalják.

A július havi műsor a következő:

János vitéz, Szökött katona, Vigyázz a nőre, Visszatérés Jeruzsálemből, Fene-gyerekek, Osztrigás Mici, Naftalin, Orpheus a Pokolban, Doktor ur, Náni, Lili, Elvált asszony, Próbaházasság, Szobalány, Válás után, Fene lányok, Bob herceg.

Minden darab vendégszerepléssel megy s a következők jönnek júliusban vendégszerepelni: a Góth-pár, Vendrey Ferenc, Tapolczay Dezső, Tihanyi Miklós, Szirmay Imre.

A meglehetősen nyári műsort a bizottság elfogadta.

Tudomásul vette a bizottság, hogy a városi tanács, tekintettel az időjárásra és a szinkör javítási munkálataira, megengedte, hogy az előadások a szinkör helyett a téli színházban tartassanak meg.

Végül még a zenekar és az igazgató között felmerült differenciákról beszéltek, de ez ügyben a ma, szombaton délután 3 órakor tartandó ülésen jutnak megállapodásra.

Atalanta. Tátongóan üres nézőtér előtt került színre tegnap este a várad szerzők szép zenéjű operettje *Atalanta*. A csm szerepben *Károlyi Leona* gyönyörűen énekelt, a költő komikus szerepét *Szathmáry Arpád* játszotta állandó derűtség mellett. A kiváló művész jobb szerepet is választhatott volna ki vendégfelléptéül, akkor a közönség is jobban érdeklődött volna iránta. A zenekart *Lehel Károly* a zenei rész szerzője vezette, kár, hogy a zenekar legalább negyven tagból nem áll, akkor érvényesülnének igazán a zenei szépségek.

—d.

Új szindarabok. A Magyar Színház tegnapi jelentése, mely a jövő színházi évad újdonságairól referál, valóságos bőségszaruját

önti ki az új magyar daraboknak. Örömmel látni, hogy fejlődik ki serényen és izmosan a mi drámaírodalmunk, évtizedek silány termése után. Ime az új darabok listája: Homonnai Albert: Öntudatos nők és Gyges és Tudó. Szemere György: Ő és Szizifusz Jókai-Hevesi: Az új földesúr. Lovik Károly: Kalandok. Bródy Sándor: Amerika. Faragó Jenő: Nászéjszaka. Biró Lajos: Családi tűzhely. Szomorú Dezső: A mi szívünk. Fényes Samu: Ámmodozók. Ráth-Végh István: Aranyfónál. Bródy-Martos: Ne váljunk el. Ludassy-Ganz: Égi háború. Vértessy Jenő: Gaál Ádám. Kóbor Tamás: Az édes. Molnár Ferenc: A testőrhadnagy. Vajda Ernő: Rozmaring néni. Csáth Géza: Hamvazó szerda. Lengyel Menyhért. A tajfun. Haló Sándor: A királyfi. Drégely Gábor: Szent házasság. Földes Imre: A gazdag Margit. Zsirkay János: Eljen az élet. Matonok Sándor: Antikrisztus. Ebben a névsorban három nagyváradi szerző szerepel. Homonnai Albert, az »Ifjú Csokonai« fiatal költője, Zsirkay János, aki Nagyváradon újságíróskodott s azóta több ízben nyert nehéz akadémiai aranyakat.

A Góth-pár Nagyváradon. A jövő héten érdekes vendégszereplésben lesz része a nagyváradi színházjáró közönségnek. A Víg-színház nagynevű művészei, a nagyváradi közönségnek mindig lelkesedéssel fogadott kedvence ismerősei, Góth Sándor és G. Kertész Ella vendégszereplenek négy estén át a jövő hét műsorán. A Góth-pár a Víg-színház idei szezonjának két legsikeresebb újdonságában fog fellépni, a »Vigyázz a nőre« című bohózatban és a »Visszatérés Jeruzsálemből« című drámában. Mindkét érdekes újdonság ezúttal először kerül színre a nagyváradi színházban és így kétszeres érdeklődés előzi meg a jövő heti műsort: a Góth-pár szereplése és a két premier folytán. Mindkét újdonságot kétszer egymásután adják majd, úgy, hogy Góthék vendégszereplésének négy estéjét e négy darab fogja kitölteni. A Góth előadásokra már vasárnaptól kezdve lehet jegyeket váltani és pedig mind a négy előadásra egyszerre. Ez estéken — mint különben a jövő hét minden estéjén — a közsínházban játszik a társulat.

János vitéz. Ma este a csodaszép, az örökké bájos János vitéz kerül színre a rossz időjárás folytán a közsínházban. Az előadás érdekessége, hogy a francia király kacagtató szerepét a komikumáról országsszerte ismert jeles színész, Szatmáry Árpád fogja alakítani. A darab többi szerepeit a társulat jelesei közül F. Károlyi Leona, Lányi Edit és Batizfalvy Elza játsszák s általában a régi szereposztás szerint megy az előadás.

Hangverseny a Szökött katonában. Vasárnap este a Szökött katoná, ez a régi jó, szép sikereket látott népszimű érdekes eseményt hoz a színpad deszkáira. A híres népszimű keretébe nagy izléssel és sok ötletességgel hangversenyt illeszt az igazgatóság. E hangversenyben közreműködnek a színház elsőrendű művészei, feledhetetlen estét szerezve a közönségnek.

Tatárjárás — vasárnap délután. Vasárnap délután a diadalmas operett, a Tatárjárás melódiaja csendül fel a közsínházban. Ez az örökéletű pompás operett szépségeivel, bohóságával és zenéje finomságával igazán minden próbát kiállott már és bizonyos, hogy vasárnap délután is telt ház tapsol a Tatárjárás szereplőinek, akik mind kedvencei lettek a közönségnek e szereplőkben.

EGYESÜLETEK.

Tanítók gyűlése. A Biharmegyei Tanítók Egylete tegnap tartotta meg évi közgyűlését a vármegyeház termében Rátkay József elnöke alatt. A közgyűlésen Vasady Lajos kir. tanfelügyelő is részt vett, aki különben tagul is belépett az egyletbe. Dr. Molnár István Budapestről remek előadást tartott s fejtegette a gazdasági oktatás nagy jelentőségét a népiskolákban. Választások is voltak, nagy vita mellett; a lemondott Herváth István helyett alelnökké Balogh Károly, Nagy Dezső főtitkár helyére pedig Kortsáros László választották meg. A pénztárnok jelentéséből azon örvendetes tény konstatálható, hogy az utóbbi 2 év alatt az egylet vagyona 10,000 koronával gyarapodott. A többi kitézött tárgyat nem tárgyalták a veszekedés miatt, mert kifogytak az időből. A közgyűlést délután 3 órakor fejezték be.

Igazságszolgáltatás.

Félévi államfogház és 1500 korona pénzbírság.

A múlt őszön az országos kath. nagygyűlés és az eucharisztikus kongresszus alkalmából a *Népszava* *A csuha és a bőrkabát* címen szokott modorát is túlhaladva vehemens támadást intézett a papság és a mágnások ellen. Sőt az írásbeli támadással nem elégedtek meg az elvtársak, hanem az egyházi körmenetet az Andrassy-uton megármadták, megdobálták, mely gyalázatos orvtámadásnak egy csarádi kanonok áldozata is lett.

E cikkért vonta tegnap felelősségre a budapesti esküdtszék a Népszavát, mely Kappner József elvtársat, 19 éves aranyműves segédet állította a vádlottak padjára szerző gyanánt.

A vádat dr. Balás Elemér kir. ügyész képviselte, kinek hatásos vádbeszédére az esküdtek bünsnek mondták ki az elvtársat s ennek alapján a bíróság félévi államfogházra és a Népszava kauciójából levonandó 1500 korona pénzbírságra ítélte.

E példás ítéletet a Népszava példátlanul szigorúnak mondja s útakozó gyűlések tartására és pénzdobozra buzdítja ma vezércikkében: az elvtársakat.

E közben pedig Kappner aranyművesegéd a félévi államfogház ideje alatt a fogház cellájában elmélkedhetik a csuha és bőrkabát helyett az — aranycsinálás titkáról, meg arról, hogy érdemes-e — strohmannak lenni, azaz a magára vállalt gyalázat mellett még félévig rabkoszton is lenni?!

PÁVIRATOK.

Politikai gyilkosság Londonban.

London, június 2. Szenzációs politikai gyilkosság tartja izgalomban London városát. Ma egy Dhinagri Jenő nevű 20 éves tanuló az Imperiál institute dísztermében Crisna az india kormányosztály főnökét és La'caó indiai orvost agyon-

lőtte. A tanuló cselekedetének okát még nem lehetett megtudni. Eddig megállapították, hogy a tanuló Crisna Valina pressziója alatt állott.

Letartóztatott rendőrkapitány.

Rimaszombat, július 2. Szakál Árpád rendőrkapitányt a budapesti rendőrség távirati megkeresésére ma letartóztatták. A rendőrkapitány 15000 koronát sikasztott.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonátőzsde határidői.

Budapest, július 2.

— Délután 4 órakor. —

Boza május 1909.	9.00	kiogrammonként	14.35
Buza októberre	—	—	18.97
Buza apr.	—	—	11.80
Rozs okt.	—	—	10.29
Zab májusra	—	—	—
Zab októberre	—	—	7.78
Tengeri máj. 1909	—	—	7.86
Tengeri jul.	—	—	8.05
Tengeri májusra 1910.	—	—	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Oszták hitelbank részvény	—	634.—
Oszták magyar államvasuti részvény	—	736.75
Leszámlító bank	—	482.—
Rimanurányi	—	572.—
Oszták m. államvasuti részv.	—	697.50
Közuti vasút	—	552.—
Városi villamos vasút	—	269.—

SZERKESZTŐI PÓSTA.

B. K. Kérjük a regény mielőbbi beküldését.

Dr. VUCSICS GYULA.

Füredi menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	20 47

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Tündérbert

Paizs Béla vendéglője a Világközepéhez Bethlen-utca. Egész éjjel nyitva. Frissen csapolt sör. Tiszán kezelt borok. Hideg és meleg konyha. Családo részére külön szálló lugások. Kitűnő tekepálya.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban Reichard áruházában kaphatók.

Varrógép,

írógép, gramofon Kalenda Jánosnál Szt. László-tér 12. sz.

Bütfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból ké-

szült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legutányosabban fogad ok el.

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztűs, Nagyvárad, Sas-szállóda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá háskötőket, gummi barisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákai a legutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkókat, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Kesztű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYASAS« gyógyszer-tárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

Van szerencsém értesíteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készítek

modern princesz-ruhákat

elismert szép angol kosztümöket, és izléses toalett-eket stb.

Nagy gond van fordítva arra, hogy az ideai modern divattal haladva a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számítalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

EURÓPA

nagyszállóda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tővében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. Kiszárolag saját szüretelésű borok Frissen csapolt kőbányai sör. Estéonként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket, barátainkat és a t. közönséget, hogy a Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, ujjonon átalakítva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor. Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel:

Lökösházy László és Lökösházy Béla vendéglősök.

Női kiszolgálás!

Reggelig nyitva!

Abonánok felvételnek!

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

A legmegbízhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona.

Ára 1—1 korona

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas“ gyógyszer-tárban Nagyvárad on, Szent László-tér.

Hirdetmény.

A Nagyvárad Áruaktár részvénytársaságot alapított alulírott pénzügyintézetek áruaktári részvényeiket 100 koronájával aladták azon kikötéssel, hogy vevő köteles minden részvényestől — kik részvényeiket eladni akarják — a részvényeket ezen árért átvenni. Midő ezt a t. részvényesek tudomására hozzuk, felhívjuk, hogy eladni szándékolt, üres forgatmánnyal és szelvényeivel ellátott részvényeiket e célból f. é. július 1-től f. é. aug. 1 ig alulírott pénzügyintézetnél mutassák be.

Kelt Nagyváradon, 1909. június 26.

Biharmegyei kereskedelmi ipar- és termény hitelbank r. t.
Nagyvárad takarékpénztár r. t.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Lukács Ödön

Nagyvárad városi tanácsos, alelnök.

Száhlender Károly

nagybirtokos, elnök.

Dr. Sarkadi Lajos

ker. és iparkamarai titkár, alelnök.

Aufricht Mór

termény kereskedő.

Blayer Lajos

földbirtokos, (P.-Pernyes.)

Barta Béla

a Bihar-Szilágyi olajipar r. t. igazg.

Dr. Fászy Lajos

Biharvármegye tisztí ügyésze.

Dr. Grösz Menyhért

kir. törvényszéki orvos.

Lichtmann Menyhért

birtokos (Monos-Petri.)

Dr. Mártonffy Marczel

kir. jogakadémiai tanár.

Dr. Pácz Sándor

prem. kanonok, gimn. tanár.

Dr. Popper Akos

a Központi Takarékp. igazgatója.

Dr. Halász Márton

ügyvéd, jogtanácsos.

Dr. Rezső Mór

ügyvéd.

Szmazsenka Ernő

vasuti igazgató.

Dr. Thury László

Nagyv. város tisztí főügyésze.

Dr. Váruai Ferenc

ügyvéd.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy a

Bihar Sörcsarnokunk

vezetésével megbíztuk POPOVITS SÁNDOR kít is jóindulatu támogatásban részesíteni és vendéglőnket és sörkimérőnket továbbra is szives látogatásukkal szerencsételni kegyeskedjenek

Kiváló tisztelettel

Krausz Béla és Társa

Üzletmegnyitás.

Alulírott a Bihar vendéglő és sörcsarnok vezetésével megbízott, van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Bihar sörcsarnok és étterem vezetését átvettem. Legfőbb igyekezetem lesz a n. é. közönséget jó kiszolgálás által kielégíteni.

Tisztán kezelt gyári kimérésben világos N.-Váradi sör és Szt. László gyógymaláta sör, továbbá hamisítatlan Nagyváradi és érmelléki borok, kitűnő magyar konyha igen mérsékelt árak mellett a legjobb és legpontosabb kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,
megbízott.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák
étlap szerint, vagy megállapított árak mel-
:: lett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak
:: mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyisintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hívös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zené mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlelje.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak fő halmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

Lapárusítók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre azonnal felvétetnek.

Cim a kiadóban.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

Magyar Zsirművek Részvénytársaság Nagyváradon.

Gyártelep és központi iroda:

Gilányi-utca **11.-15.** szám.

Telefon interurban 86. sz.

Városi raktár:

Zöldfa-utca (Kurländer-ház)

Telefon 901. szám.

Értesítjük a tisztelt háziasszonyokat, hogy városi raktárunkban, hol gyártmányaink, nevezetesen *kókuszszir, csótészta és szappanok* minden faja a legkisebb mennyiségben is eredeti gyári áron lesznek kaphatók.

Különösen felhívjuk szives figyelmüket «Hableány» védjeggyel ellátott

Gyöngy Szinszappanunkra

mely csodálatos tisztító erejét a legjobb nyersanyagok leggon-dosabb kiválasztásának köszönheti.

Gyöngy Szinszappanunk

kiméli a kezeket és a fehéreneműt. Megtakarít pénzt, időt, munkát és fáradságot, ennélfogva kiméli az egészséget.

Gyöngy Szinszappanunk

kiválóan alkalmas minden elgondolható mosási célra, személyes használatra fehér és színes vászonneműek mosására, konyha-edények, szőnyegek tisztítására stb. stb.

Tisztaságáért 20000 koronával szavatolunk.

Szent László-utczán, Nagyváradon